

Հաստատված է
Քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական
դատավարության ամբիոնի՝ 31.08.2020 նիստում:

Արձանագրություն թիվ 1:

Ամբիոնի պետ, ի.գ.թ., դոցենտ,
ոստիկանության

փոխգնդապետ _____ Գ. Վ. Իսրայելյան

**ՀՀ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՀԱՄԱԼԻՐ
ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ**

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	Հոռմեական մասնավոր իրավունքի հիմունքներ
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Իրավագիտություն, վճարովի ուսուցում
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Իրավագիտություն
ԱՍԲԻՈՆ	Քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական դատավարության ամբիոն
ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐ	Գ. Իսրայելյան E-mail: g_i_1979@mail.ru , հեռ. 098-48-09-48
ՈՒՍ.ՏԱՐԻԿԻՍԱՄՅԱԿ	1-ին կուրս, 1-ին կիսամյակ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ	բակալավր
ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄ ԵՎ	«Հոռմեական մասնավոր իրավունքի հիմունքներ» դասընթացի ընդհանուր ծավալը կազմում է 32 լսարանային ժամ, որից 18 ժամ դասախոսություն, 14 ժամ սեմինար: Լսարանային դասերը կայանում են շաբաթը մեկ անգամ՝ 80 րոպե տևողությամբ: Դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի վերջում ստուգարքով:

ՏԱՐՎՈՂ ԱՌԱՏԱՆՔՆԵՐ	
ՄՈՒՏՔԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ	Դասընթացը կառուցվում է «Հոռմեական մասնավոր իրավունքի հիմունքներ» դասընթացի իմացության վրա:
ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	«Հոռմեական մասնավոր իրավունքի հիմունքներ» դասընթացի շրջանակներում ուսումնասիրվում է հոռմեական իրավունքի բնութագիրը, նշանակությունը, ինստիտուտները՝ սուբյեկտները, ընտանեկան իրավունքը, իրալին իրավունքը, ժառանգական իրավունքը, իրավունքների պաշտպանությունը:

ՆՊԱՏԱԿ ԽՆԴԻՐ/ՆԵՐ	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հոռմեական մասնավոր իրավունքի ինստիտուտներին, հոռմեական մասնավոր իրավունքի հենքի վրա նրանց փոխանցել գիտելիքներ մասնավոր իրավունքի հիմնարար ինստիտուտների վերաբերյալ, ծանոթացնել ժամանակակից մասնավոր իրավունքում օգտագործվող լատիներեն տերմինաբանությանը, ինչպես նաև ձևավորել համապատասխան կարողություններ: Դասընթացի խնդիրներն են՝ - ներկայացնել հոռմեական մասնավոր իրավունքի հասկացությունը, էությունը, բնութագիրը, նշանակությունը, աղբյուրները, - ուսումնասիրել հոռմեական իրավունքում մշակված գիտական տերմինաբանությունը, - ծանոթացնել իրավաբանական լեզվին, - ներկայացնել հոռմեական մասնավոր իրավունքի հիմնարար ինստիտուտները:

ԿՐԹԱԿԱՆ ԵԼՔԱՅԻՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ	1. հռոմեական մասնավոր իրավունքի հասկացությունը, էությունը, նշանակությունը, 2. հռոմեական մասնավոր իրավունքի աղբյուրները, 3. հռոմեական մասնավոր իրավունքի հիմնական ինստիտուտները: 1. ճիշտ մեկնաբանել իրավունքի նորմերը, 2. իրավաբանական ճիշտ գնահատական տալ փաստերին և արարքներին:
---	--

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
Հիմնական	1. Ավետիսյան Հ.Վ., Հռոմեական մասնավոր իրավունք: 2-րդ հրատ., Եր. – ԵՊՀ, 2013, 216 էջ: 2. Սաֆարյան Գ., Եսայան Ա., Հռոմեական իրավունք: Ուսումնական ձեռնարկ բուհերի համար, Երևան, 2011, 117 էջ:
Լրացուցիչ	1. Իսրայելյան Գ.Վ., Հռոմեական մասնավոր իրավունքի հիմունքներ: Էլեկտրոնային դասախոսություններ: 2020թ.: 2. Римское частное право. Учебник. Под ред. проф И.Б. Новицкого и проф. И.С. Перетерского. – М., Юриспруденция, 2010. – 448 с: 3. Հայրապետյան Հ.Վ., Հռոմեական մասնավոր իրավունք: ԵՊՀ 2000թ.: 4. Սաֆարյան Գ., Հռոմեական մասնավոր իրավունք: Եր., Մ. Գոշ., 1996:
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ	Ստուգարք (ստուգված, չստուգված) Սովորողը դասընթացից կարող է հանդես բերել մինչև 100% (ստուգված) առաջադիմություն:
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ / ՄԵԽԱՆԻՉՄՆԵՐ	Սովորողների գիտելիքները, ունակությունները և հմտությունները գնահատվում են «ստուգված» կամ «չստուգված»: Սովորողների գիտելիքները, ունակությունները և հմտությունները գնահատվում են «Գերազանց», «Լավ», «Բավարար» և «Անբավարար» կամ «Ստուգված» կամ «Չստուգված»: Սովորողների գիտելիքները գնահատվում են հետևյալ չափանիշներով՝ ա) «Գերազանց», եթե ունենդիրը խոր և հիմնավոր է յուրացրել ամբողջ ծրագրային նյութը, սպառիչ, հաջորդական, գրագետ ու տրամաբանորեն կառուցված է շարադրում այն, նյութը սերտորեն կապում է ուստիկանության ծառայության խնդիրների հետ, չի դժվարանում պատաս-

	խանել, երբ ձևափոխվում է առաջադրանքը, ազատորեն լուծում է խնդիրներն ու կատարում գործնական առաջադրանքները, ճիշտ է հիմնավորում ընդունած որոշումները, ընդունակ է ինքնուրույն ընդհանրացնել և շարադրել նյութը՝ սխալներ թույլ չտալով. բ) «Լավ», եթե սովորողը հիմնավոր գիտի ծրագրային նյութը, գրագետ է և ըստ էության շարադրում է այն, հարցին պատասխանելիս թույլ չի տալիս էական անճշտություններ, կարողանում է ճիշտ կիրառել տեսական դրույթները, գործնական առաջադրանքները կատարելիս տիրապետում է անհրաժեշտ ունակությունների ու հմտությունների. գ) «Բավարար», եթե սովորողը յուրացրել է միայն հիմնական նյութը, բայց չգիտի դրա առանձին մանրամասները, թույլ է տալիս անճշտություններ, ոչ ճիշտ ձևակերպումներ, խախտում է ուսումնական նյութի շարադրման հաջորդականությունը և դժվարանում է կատարել գործնական առաջադրանքները. դ) «Անբավարար», եթե սովորողը չգիտի ծրագրային նյութի զգալի մասը, թույլ է տալիս էական սխալներ, չի կարողանում կատարել գործնական առաջադրանքներն ու լուծել խնդիրները:
ԱՅԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	Դասապլանի որևէ փոփոխություն դեպքում սովորողը նախօրոք կտեղեկացվի:
Ներկայություն	Սովորողի դասերին ներկայությունը բխում է նրա իսկ շահերից, քանի որ ներկայությունը ենթադրում է ունկնդրում, քննարկումներին մասնակցություն, չհասկացված կամ վատ հասկացված խնդիրների պարզաբանում: Սովորողը հնարավորություն է ունենում լսել ոչ միայն ծրագրային նյութը, այլև մասնակցել քննարկումներին, բանավեճերին, անել ինքնուրույն դատողություններ և հայտնել սեփական տեսակետը:

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԹԵՄԱՏԻԿ ՏՐՈՇՈՒՄ

ԹԵՄԱ 1. ՀՌՈՄԵԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ (2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցերը	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Հռոմեական իրավունքի բնութագիրը և նշանակությունը: 2. Հռոմեական իրավունքի պատմական զարգացման հիմնական ուղենիշները: 3. «Հռոմեական մասնավոր իրավունքի հիմունքներ» դասընթացի առարկան, խնդիրները և համակարգը:	1-3-րդ հարցերով անցկացվում է դասախոսություն՝ ուսանողների ուշադրությունը հրավիրելով խնդրահարույց հարցերին: 1-3-րդ հարցերով սեմինար պարապմունքի ընթացքում անցկացվում է բանավեճային ստուգազրույց, քննարկվում են թեմայի խնդրահարույց հարցերը, ստուգվում են գիտելիքներն անհատական և խմբային հարցման, թեստային առաջադրանքի լուծման միջոցով:
ԹԵՄԱ 2. ՀՌՈՄԵԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցերը	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Հռոմեական իրավունքի աղբյուրները, 2. Հռոմեական իրավունքի համակարգումը:	1-2-րդ հարցերով անցկացվում է դասախոսություն ինտերակտիվ մեթոդով՝ նախապես տրամադրված նյութի ուսումնասիրության արդյունքների քննարկմամբ:
ԹԵՄԱ 3. ՀՌՈՄԵԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏՆԵՐԸ (2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Անձի իրավունակության հասկացությունը: 2. Հռոմի քաղաքացիների իրավական դրությունը: 3. Լատինների և պերեգրինների իրավական դրությունը: 4. Ստրուկների իրավական դրությունը: 5. Կոլոնների իրավական դրությունը:	1-6-րդ հարցերով անցկացվում է դասախոսություն ինտերակտիվ մեթոդով՝ նախապես տրամադրված նյութի ուսումնասիրության արդյունքների քննարկմամբ: 1-6-րդ հարցերով սեմինար պարապմունքի ընթացքում անցկացվում է բանավեճային ստուգազրույց, քննարկվում են թեմայի խնդրահարույց հարցերը, ստուգվում են գիտելիքներն անհատական և խմբային հարցման, թեստային առաջադրանքի լուծման միջոցով:

6. Իրավաբանական անձ:	րապմունքի ընթացքում անցկացվում է բանավեճային ստուգազրույց, քննարկվում են թեմայի խնդրահարույց հարցերը, ստուգվում են գիտելիքներն անհատական և խմբային հարցման, թեստային առաջադրանքի լուծման միջոցով:
----------------------	---

ԹԵՄԱ 4.
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ
(2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)

Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Հռոմեական ընտանիքի ընդհանուր բնութագիրը: 2. Իրավահարաբերությունները ամուսինների միջև: Ամուսնության ձևերը: 3. Հռոմեական ամուսնության կնքումը և դադարեցումը: Ամուսնության պայմանները: 4. Իրավահարաբերությունները ծնողների և երեխաների միջև: 5. Որդեգրման ինստիտուտը հռոմեական իրավունքում:	1-4-րդ հարցերով անցկացվում է դասախոսություն ինտերակտիվ մեթոդով՝ նախապես տրամադրված նյութի ուսումնասիրության արդյունքների քննարկմամբ: 1-4-րդ հարցերով սեմինար պարապմունքի ընթացքում անցկացվում է բանավեճային ստուգազրույց, քննարկվում են թեմայի խնդրահարույց հարցերը, ստուգվում են գիտելիքներն անհատական և խմբային հարցման, թեստային առաջադրանքի լուծման միջոցով:

ԹԵՄԱ 5
ԻՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ
(2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)

Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. «Իր» հասկացությունը, իրային իրավունք: 2. Տիրապետման հասկացությունը և տեսակները: 3. Սեփականության իրավունք: 4. Իրավունքներ ուրիշի գույքի նկատմամբ, սերվիտուտներ: 5. Գրավի իրավունք:	1-5-րդ հարցերով անցկացվում է դասախոսություն ինտերակտիվ մեթոդով՝ նախապես տրամադրված նյութի ուսումնասիրության արդյունքների քննարկմամբ: 1-5-րդ հարցերով սեմինար պարապմունքի ընթացքում անցկացվում է բանավեճային ստուգազրույց, քննարկվում են թեմայի խնդրահարույց հարցերը,

	ստուգվում են գիտելիքներն անհատական և խմբային հարցման, թեստային առաջադրանքի լուծման միջոցով:
ԹԵՄԱ 6. ՊԱՐՏԱՎՈՐԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Պարտավորություն հասկացությունը և տեսակները: 2. Պարտավորությունների ծագման հիմքերը: 3. Պայմանագրերի տեսակները, իսկության պայմանները, նրանց բովանդակությունը և կնքումը: 4. Պարտավորության կատարումը և պատասխանատվությունը չկատարման համար:	1-4-րդ հարցերով անցկացվում է դասախոսություն ինտերակտիվ մեթոդով՝ նախապես տրամադրված նյութի ուսումնասիրության արդյունքների քննարկմամբ:
ԹԵՄԱ 7. ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ (2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցերը	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Բանավոր (վերբալ) կոնտրակտներ: 2. Գրավոր (լիտերալ) կոնտրակտներ: 3. Կոնսենսուալ կոնտրակտներ: 4. Իրական (ռեալ) կոնտրակտներ: 5. Պակտերն ու նրանց տեսակները: 6. Մասնավոր իրավախախտումներից բխող պարտավորություններ:	1-6-րդ հարցերով անցկացվում է դասախոսություն ինտերակտիվ մեթոդով՝ նախապես տրամադրված նյութի ուսումնասիրության արդյունքների քննարկմամբ: 1-6-րդ հարցերով սեմինար պարապմունքի ընթացքում անցկացվում է բանավեճային ստուգազրույց, քննարկվում են թեմայի խնդրահարույց հարցերը, ստուգվում են գիտելիքներն անհատական և խմբային հարցման, թեստային առաջադրանքի լուծման միջոցով:

ԹԵՄԱ 8. ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ (2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Ժառանգական իրավունքի հասկացությունը և զարգացումը: 2. Ժառանգումն ըստ օրենքի: 3. Ժառանգումն ըստ կտակի: 4. Լեգատներ և Ֆիդեուկոմիսիաներ:	1-4-րդ հարցերով անցկացվում է դասախոսություն ինտերակտիվ մեթոդով՝ նախապես տրամադրված նյութի ուսումնասիրության արդյունքների քննարկմամբ: 1-4-րդ հարցերով սեմինար պարամունքի ընթացքում անցկացվում է բանավեճային ստուգազրույց, քննարկվում են թեմայի խնդրահարույց հարցերը, ստուգվում են գիտելիքներն անհատական և խմբային հարցման, թեստային առաջադրանքի լուծման միջոցով:
ԹԵՄԱ 9. ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԵՐԸ (2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Պետական դատարանի առաջացումը: 2. Լեգիսլացիոն, ֆորմալուր և էքստրաօրդինար դատավարություններ: 3. Հայցերի հասկացությունը և տեսակները: 4. Պրետորական պաշտպանության հատուկ տեսակները: 5. Հայցերի վաղեմությունը:	1-5-րդ հարցերով անցկացվում է դասախոսություն ինտերակտիվ մեթոդով՝ նախապես տրամադրված նյութի ուսումնասիրության արդյունքների քննարկմամբ: 1-5-րդ հարցերով սեմինար պարամունքի ընթացքում անցկացվում է բանավեճային ստուգազրույց, քննարկվում են թեմայի խնդրահարույց հարցերը, ստուգվում են գիտելիքներն անհատական և խմբային հարցման, թեստային առաջադրանքի լուծման միջոցով:

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիրի ակադեմիայի բակալավրատի վճարովի ուսուցման
1-ին կուրսում դասավանդվող
«Հռոմեական մասնավոր իրավունքի հիմունքներ» առարկայի ստուգարքի

1. Հռոմեական իրավունքի բնութագիրը և նշանակությունը
2. Հռոմեական իրավունքի պատմական զարգացման հիմնական ուղենիշները
3. «Հռոմեական մասնավոր իրավունքի հիմունքներ» դասընթացի առարկան, խնդիրները, համակարգը
4. Հռոմեական իրավունքի աղբյուրները
5. Հռոմեական իրավունքի աղբյուրների համակարգումը
6. Անձի իրավունակության հասկացությունը
7. Հռոմի քաղաքացիների իրավական դրությունը
8. Լատինների և պերեգրինների իրավական դրությունը
9. Ստրուկների իրավական դրությունը
10. Կոլոնների իրավական դրությունը
11. Իրավաբանակն անձ
12. Հռոմեական ընտանիքի ընդհանուր բնութագիրը
13. Իրավահարաբերություններն ամուսինների միջև, ամուսնության ձևերը
14. Հռոմեական ամուսնության կնքումը և դադարումը, ամուսնության պայմանները
15. Իրավահարաբերությունները ծնողների և երեխաների իրավունքներն ու պարտականությունները
16. Որդեգրման ինստիտուտը հռոմեական իրավունքում
17. «Իր» հասկացությունը, իրային իրավունք
18. Տիրապետման հասկացությունը և տեսակները
19. Սեփականության իրավունք
20. Իրավունքներ ուրիշի գույքի նկատմամբ, սերվիտուտներ
21. Գրավի իրավունք
22. Պարտավորություն հասկացությունը և տեսակները
23. Պարտավորությունների ծագման հիմքերը
24. Պայմանագրերի տեսակները, իսկության պայմանները, նրանց բովանդակությունը և կնքումը
25. Պարտավորության կատարումը և պատասխանատվությունը չկատարման համար
26. Բանավոր (վերբալ) կոնտրակտներ
27. Գրավոր (լիտերալ) կոնտրակտներ
28. Կոնսետուալ կոնտրակտներ
29. Իրական (ռեալ) կոնտրակտներ
30. Պակտերն ու նրանց տեսակները
31. Մասնավոր իրավախախտումներից բխող պարտավորություններ
32. Ժառանգական իրավունքի հասկացությունը և զարգացումը
33. Ժառանգումն ըստ օրենքի
34. Ժառանգումն ըստ կտակի
35. Լեգատներ և ֆիդեկոմիսիաներ
36. Պետական դատարանի առաջացումը
37. Լեգիսակցիոն, ֆորմալուր և էքստրաօրդինար դատավարություններ
38. Հայցերի հասկացությունը և տեսակները

39. Պրետորական պաշտպանության հատուկ տեսակները

40. Հայցերի վաղեմությունը

